

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

КОМІТЕТ НААУ З ПИТАНЬ ТРУДОВОГО ПРАВА

ЦЕНТР НАДАННЯ МЕТОДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА КООРДИНАЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО
РУХУ АДВОКАТІВ З ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПРИ НААУ

ДАЙДЖЕСТ

СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

З ПИТАНЬ МОБІЛІЗАЦІЇ, ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ ТА БРОНЮВАННЯ

ЗА ПЕРШИЙ КВАРТАЛ 2026 РОКУ

I. ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ЩОДО ОТРИМАННЯ СТАТУСУ КРИТИЧНО ВАЖЛИВОГО ПІДПРИЄМСТВА, УСТАНОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ І БРОНЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ.....	4
Рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 16.03.2026 у справі №160/23407/25 щодо отримання статусу критично важливого підприємства.....	4
Рішення Києво-Святошинського районного суду Київської області від 17.03.2026 у справі №369/21017/24 (провадження №2-а/369/74/26) щодо оскарження постанови працівником, який мав бронювання.....	6
II. ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ЩОДО ВЕДЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ ЮРИДИЧНИМИ ОСОБАМИ.....	7
Рішення Личаківського районного суду м. Львова від 05.01.2026 у справі №944/4517/НОМЕР_1 (провадження №2-а/463/2/26) щодо порушення порядку ведення військового обліку.....	7
Рішення Мукачівського міськрайонного суду Закарпатської області від 12.01.2026 у справі №303/7308/25 (провадження №2а/303/91/25) щодо порушення військового обліку.....	8
III. ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ЩОДО МОБІЛІЗАЦІЇ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ.....	9
Рішення Глухівського міськрайонного суду Сумської області від 05.01.2026 у справі №576/1960/25 (провадження №2-а/576/4/26) щодо військово-облікового документа.....	9
Рішення Вінницького міського суду Вінницької області від 05.01.2026 у справі №127/32442/25 (провадження №2-а/127/294/25) щодо неявки за повісткою.....	9
Рішення Хмельницького окружного адміністративного суду від 08.01.2026 у справі №560/12708/25 щодо звільнення від проходження військової служби.....	11
Рішення Чернігівського окружного адміністративного суду від 16.03.2026 у справі №620/13669/25 щодо мобілізації члена НРГХ Християнської Церкви (Повного Євангелія «Спасіння»).....	12
Постанова Сьомого апеляційного адміністративного суду від 23.03.2026 у справі №120/4226/25 щодо мобілізації засновника та директора ТОВ.....	15

ЗМІСТ

ДАЙДЖЕСТ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ З ПИТАНЬ МОБІЛІЗАЦІЇ, ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ ТА БРОНЮВАННЯ ЗА ПЕРШИЙ КВАРТАЛ 2026 РОКУ

Рішення Волинського окружного адміністративного суду від 18.03.2026 у справі №140/76/26 щодо неприбуття за повісткою.....	16
Постанова П'ятого апеляційного адміністративного суду від 26.03.2026 у справі №400/3355/25 щодо направлення документів про бронювання, коли працівника вже мобілізовано.....	17
Рішення Рівненського окружного адміністративного суду від 30.03.2026 у справі №460/2793/26 щодо мобілізації священослужителя.....	19
ІV. ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ З ІНШИХ ПИТАНЬ, ЩО ТАКОЖ ПОВ'ЯЗАНІ З МОБІЛІЗАЦІЄЮ.....	21
Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 10.03.2026 у справі №686/717/25 (провадження №К/990/37938/25) щодо пропуску строку звернення до суду.....	21

Відповідальний редактор Дайджесту:
Вікторія Поліщук
e-mail: v.polishchuk@mail.unba.org.ua

Комітет НААУ з питань трудового права
Голова Комітету:
Вікторія Поліщук
e-mail: v.polishchuk@mail.unba.org.ua

Заступник голови Комітету:
Катерина Цвєткова
e-mail: k.tsvetkova@mail.unba.org.ua

4 **Рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 16.03.2026 у справі №160/23407/25 щодо отримання статусу критично важливого підприємства**

На обґрунтування позовних вимог позивач вказує, що відповідачем протиправно відмовлено йому в наданні статусу критично важливого для функціонування економіки та забезпечення населення в особливий період. Вказує, що господарство позивача відповідає визначеним постановою КМУ від 27.01.2023 №76 критеріям. Зазначає, що відповідачем під час прийняття рішення не враховано пропозиції Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики до Кабінету Міністрів України щодо бронювання працівників фермерських господарств, які мають в обробітку менш ніж 500 га землі.

Механізм визначення підприємств, установ та організацій, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, а також критично важливими для забезпечення потреб Збройних Сил, інших військових формувань в особливий період визначений Критеріями та Порядком, за якими здійснюється визначення підприємств, установ та організацій, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, а також критично важливими для забезпечення потреб Збройних Сил, інших військових формувань в особливий період, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2023 №76 «Деякі питання реалізації положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час» (далі – Критерії та Порядок №76, у редакції на час прийняття оспорюваного рішення).

Порядок №76 визначає механізм бронювання під час воєнного стану засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (далі – Портал Дія) військовозобов'язаних, які пропонуються до бронювання на період мобілізації та на воєнний час, які працюють або проходять службу, серед іншого:

в органах державної влади, інших державних органах, органах місцевого самоврядування (далі – державні органи);

на підприємствах, в установах та організаціях, які в установленому порядку визначено критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період (далі – критично важливі установи).

Відповідно до п. 2 Критеріїв та Порядку №76 визначення підприємства, установи, організації критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період здійснюється за такими критеріями.

У пункті 3 Критеріїв та Порядку №76 передбачено, що підставою для прийняття рішення про визначення підприємства, установи, організації, крім підприємств, установ та організацій, зазначених в абзацах другому – шостому цього пункту, критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період є відповідність трьом або більше критеріям, зазначеним у пункті 2 цих Критеріїв та Порядку.

Згідно з п. 4 Критеріїв та Порядку №76 визначення підприємства, установи, організації критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період здійснюється центральним органом виконавчої влади, іншим державним органом, органом державного управління, юрисдикція якого поширюється на всю територію України, за відповідною сферою управління та галуззю національної економіки або обласною, Київською та Севастопольською міською держадміністрацією (військовою адміністрацією у разі її утворення) на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

З метою визначення підприємства, установи, організації критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період такі підприємство, установа, організація у разі відповідності критеріям, зазначеним у пункті 2 цих Критеріїв та Порядку, звертається до центрального органу виконавчої влади, іншого державного органу, органу державного управління, юрисдикція якого поширюється на всю територію України (за сферою управління чи галуззю національної економіки), або до обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації, (військової адміністрації у разі її утворення), на території юрисдикції яких вони розташовані. До звернення додаються копії підтвердних документів, а також інформація про подання підприємством, установою, організацією в установленому законодавством порядку податкової звітності за останній календарний квартал, що підтверджується: копією податкової декларації з відмітками (штампами) контролюючого органу, який отримав податкову декларацію, із зазначенням дати її отримання; або квитанцією про прийняття податкової декларації у разі її подання засобами електронного зв'язку;

або квитанцією контролюючого органу, на який покладено функції щодо перевірки та прийняття пакета звітних документів платників податків; або поштовим повідомленням з відміткою про вручення контролюючому органу у разі надсилання податкової декларації поштою (п. 5 Критеріїв та Порядку №76).

Орган, зазначений у пункті 5 цих Критеріїв та Порядку, до якого надійшло звернення підприємства, установи, організації, зобов'язаний у строк не більш як 10 робочих днів з дня його отримання розглянути його на відповідність підприємства, установи, організації критеріям, зазначеним у пункті 2 цих Критеріїв та Порядку, та за результатами розгляду прийняти одне з таких рішень:

про відповідність підприємства, установи, організації критеріям, зазначеним у пункті 2 цих Критеріїв та Порядку, і визначення їх критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період;

про невідповідність підприємства, установи, організації критеріям, зазначеним у пункті 2 цих Критеріїв та Порядку.

Рішення про відповідність підприємства, установи, організації критеріям, зазначеним у пункті 2 цих Критеріїв та Порядку, і визначення їх критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період повинне містити інформацію про код юридичної особи згідно з ЄДРПОУ; податковий номер платника податків; повне та скорочене найменування підприємства, установи, організації; критерії, яким відповідає підприємство, установа, організація.

Рішення про невідповідність підприємства, установи, організації критеріям, зазначеним у пункті 2 цих Критеріїв та Порядку, повинно містити інформацію про відмову у визначенні підприємства, установи, організації критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період з обґрунтуванням невідповідності критеріям (п. 6 Критеріїв та Порядку №76).

Відповідно до п. 6-1 Критеріїв та Порядку №76 орган, який прийняв рішення про визначення підприємства, установи, організації критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, у разі потреби проводить перевірку відповідності підприємства, установи, організації, які визначені критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, критеріям, зазначеним у пункті 2 цих Критеріїв та Порядку, протягом діяльності підприємства, установи, організації з дати прийняття рішення про визначення їх критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період.

За результатами проведеної перевірки відповідно до абзацу першого цього пункту орган приймає одне з таких рішень:

про невідповідність підприємства, установи, організації критеріям, зазначеним у пункті 2 цих Критеріїв та Порядку, а також скасовує їх статус критично важливих для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період;

про відповідність підприємства, установи, організації критеріям, зазначеним у пункті 2 цих Критеріїв та Порядку, і визначення їх критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період.

Відтак з аналізу регулювання, чинного на момент звернення позивача із заявою про отримання статусу критично важливого підприємства, вбачається, що зазначений статус міг бути наданий виключно юридичній особі в будь-якій організаційно-правовій формі: підприємство, установа, організація, за умови відповідності трьом або більше критеріям, визначеним у пункті 2 цих Критеріїв та Порядку №76.

Натомість позивач здійснює свою господарську діяльність у формі фізичної особи – підприємця, що не відповідає вимогам Порядку №76 та Критеріям.

Наявність звернення Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики до Кабінету Міністрів України щодо бронювання працівників фермерських господарств, які мають в обробі менш ніж 500 га землі, не змінювало правового регулювання, існуючого на момент прийняття відповідачем оскаржуваного рішення.

Беручи до уваги зазначене, суд вважає, що відповідачем за час розгляду справи на виконання вимог частини 2 статті 77 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) було доведено правомірність вчинених дій.

З огляду на встановлені фактичні обставини справи суд зазначає, що решта доводів і тверджень учасників справи у контексті наведених правових вимог не впливають на висновки суду за наслідком розгляду цієї справи.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за покликанням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134861580>.

Рішення Києво-Святошинського районного суду Київської області від 17.03.2026 у справі №369/21017/24 (провадження №2-а/369/74/26) щодо оскарження постанови працівником, який мав бронювання

Судом встановлено, що під час винесення оскаржуваної постанови відповідача №2172 було порушено вимоги ст.ст. 268, 278 КУпАП, зокрема в частині забезпечення прав та законних інтересів особи, що притягається до адміністративної відповідальності: позивача не було сповіщено про дату, час, місце розгляду адміністративної справи; не було витребувано необхідні додаткові матеріали; не було забезпечено право на захист позивача під час розгляду цієї адміністративної справи.

Як вбачається з матеріалів справи, оскаржувана постанова №2172 про адміністративне правопорушення не містить доказів на підтвердження обставин, викладених у ній, що не дає підстав вважати, що вказана постанова є правомірною та вказує на те, що таке рішення було прийнято необґрунтовано, без з'ясування всіх істотних обставин та з порушенням прав особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Під час прийняття рішення судом враховано і невідповідність місця роботи позивача, яке вказано в постанові відповідача №2172: ТОВ «Газмережі», Київська філія, а фактично позивач працює в Київській філії ТОВ «Газорозподільні мережі України».

Судом надано оцінку і тому факту, що позивач був працівником, який мав відстрочку у вигляді бронювання як працівника критичної інфраструктури, що підтверджується витягом з наказу Мінекономіки про бронювання військовозобов'язаного від 22.07.2024 №17577.

В абзаці 10 п. 9 розділу 6 Порядку бронювання військовозобов'язаних під час воєнного стану, який затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2023 року №76 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 05 червня 2024 року №650) передбачено, що без своєчасного уточнення даних працівником щодо перебування на військовому обліку відповідно до пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 11 квітня 2024 р. №3633-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку» такий тип відстрочки, як бронювання, є неможливим.

Якби позивач не оновив дані в ІНФОРМАЦІЯ_4 або іншим передбаченим у законі способом у термін, визначений у законодавстві, до 16 липня 2024 року, то Мінекономіки не видало б наказ від 22.07.2024 №17577 про бронювання військовозобов'язаного позивача.

Така обставина підтверджує правомірність вимог позивача.

Крім того, матеріали справи містять відмітку про особисте відвідування позивачем ІНФОРМАЦІЯ_1, що підтверджує печатка у військовому квитку серії НОМЕР_1 від 14.05.2023, доданому до позовної заяви.

Враховуючи наведене, постанова у справі про адміністративне правопорушення відносно ОСОБА_1 підлягає скасуванню, а справа про адміністративне правопорушення підлягає закриттю.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за покликанням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134878807>.

Рішення Личаківського районного суду м. Львова від 05.01.2026 у справі №944/4517/НОМЕР_1 (провадження №2-а/463/2/26) щодо порушення порядку ведення військового обліку

Як слідує з протоколу, заступник директора, відповідальна особа за ведення військового обліку КП «Благоустрій-Янів», ОСОБА_1 13.08.2025 прибув до ІНФОРМАЦІЯ_2 з метою проведення перевірки стану ведення військового обліку в КП «Благоустрій-Янів», згідно з розпорядженням Яворівської РВА №15/02-06 ВА від 20.03.2025. Після розгляду всіх необхідних документів працівниками ІНФОРМАЦІЯ_2 було виявлено, що військовий облік призовників, військовозобов'язаних та резервістів в КП «Благоустрій-Янів» не ведеться та не відповідає вимогам Порядку, затвердженого постановою КМУ від 30.12.2022 №1487. Отже, ОСОБА_1 вчинив адміністративне правопорушення, передбачене у ч. 3 ст. 210-1 КУпАП.

В оскаржуваній постанові не конкретизовано, у яких саме діях чи бездіяльності ОСОБА_1 виявилася об'єктивна сторона правопорушення. Так, у постанові зазначено, що заступник директора, відповідальна особа за ведення військового обліку КП «Благоустрій-Янів» ОСОБА_1, під час виконання планової перевірки стану ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів у КП «Благоустрій-Янів» згідно з розпорядженням Яворівської РВА №3/02-06ВА від 09.01.2025 не надав жодних документів з ведення військового обліку та порушив вимоги Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затверджених постановою КМУ від 30.12.2022 №1487, чим скоїв адміністративне правопорушення, передбачене у ч. 3 ст. 210-1 КУпАП.

При цьому в оскаржуваній постанові зазначено та конкретизовано, які саме вимоги Порядку №1487 порушено позивачем.

Оскаржувана постанова не містить посилання на будь-які докази, на яких ґрунтується висновок уповноваженої особи про вчинення позивачем адміністративного правопорушення, передбаченого у ч. 3 ст. 210-1 КУпАП.

Ненадання належного доказу стосовно вчинення позивачем порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію, що стало підставою для складання оскаржуваної постанови, через принцип презумпції невинуватості, діючий в адміністративному праві, всі сумніви у винності особи, що притягується до відповідальності, тлумачаться на її користь, а тому недоведена вина прирівнюється до доведеної невинуватості.

Зокрема, в матеріалах справи відсутні, а представником відповідача не надано суду докази, які підтверджують той факт, що станом на 13.08.2025 позивачем не усунені недоліки, вказані в Акті перевірки стану ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів КП «Благоустрій-Янів» від 01.08.2025, натомість постанова про притягнення до адміністративної відповідальності була складена до строку, зазначеного в акті про усунення недоліків.

Відповідно до ст. 280 КУпАП орган (посадова особа) під час розгляду справи про адміністративне правопорушення зобов'язаний з'ясувати: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна така особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Проте посадова особа відповідача під час розгляду справи про адміністративне правопорушення стосовно позивача не врахувала вимоги цієї статті щодо встановлення всіх обставин, які мали значення для вирішення справи, зокрема докази вчинення адміністративних правопорушень, дані про особу, яка притягується до адміністративної відповідальності, обставини, за яких було вчинено правопорушення, зокрема, чи не було вчинено позивачем певні дії в умовах крайньої необхідності і чи наявний у діях позивача склад адміністративного правопорушення, передбаченого у ч. 3 ст. 210-1 КУпАП.

Відповідач і його представник, не надали суду належних та допустимих доказів, які б підтверджували, що під час розгляду справи про адміністративне правопорушення посадова особа дотрималася вимог ст. 280 КУпАП та врахувала вимоги щодо встановлення всіх обставин, які мали значення для вирішення справи.

Суд зазначає, що постанова про притягнення до адміністративної відповідальності є рішенням суб'єкта владних повноважень, актом індивідуальної дії, який встановлює відповідні права та обов'язки для особи, щодо якої він винесений. Таке рішення суб'єкта владних повноважень має бути обґрунтованим на момент його прийняття, оскільки воно має значимі наслідки для позивача, що перебуває в нерівному положенні відносно суб'єкта владних повноважень.

Порушення норм процесуального права, недотримання передбаченої у законі процедури та порядку винесення такого рішення суб'єктом владних повноважень під час складання постанови про притягнення до адміністративної відповідальності зводить нанівець саму суть та завдання адміністративної відповідальності особи, яка вчинила правопорушення.

За таких обставин, оцінюючи належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності, суд доходить висновку, що позовні вимоги є обґрунтованими та підлягають задоволенню, а тому вважає за необхідне визнати неправомірною та скасувати постанову про адміністративне правопорушення, винесену посадовою особою відповідача, якою позивача притягнуто до адміністративної відповідальності та накладено на нього адміністративне стягнення, а також закрити справу про адміністративне правопорушення.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за покликанням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133088967>.

Рішення Мукачівського міськрайонного суду Закарпатської області від 12.01.2026 у справі №303/7308/25 (провадження №2а/303/91/25) щодо порушення військового обліку

Судом встановлено, що постановою ІНФОРМАЦІЯ_1 №5214 від 17.09.2025 ОСОБА_1, відповідальну за ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів в Івано-Франківській сільській раді на посаді інспектора ВОС відділу організаційно-кадрової, оборонної та мобілізаційної роботи Івано-Франківської сільської ради Мукачівського району Закарпатської області було притягнуто до адміністративної відповідальності за ч. 3 ст. 210-1 КУпАП у вигляді штрафу у розмірі однієї тисячі неоподаткованих мінімумів доходів громадян, що становить 34 000 гривень за те, що ОСОБА_1 не забезпечила належного ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів із числа осіб, які проживають на території населених пунктів, що входять до складу Івано-Франківської СТГ, у період з 30.04.2025 по 12.09.2025, чим порушила вимоги абз. 12 ст. 18 3У «Про мобілізаційну підготовку і мобілізацію» та абз. 8 п. 34 Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затвердженого постановою КМУ №1487 від 30.12.2022.

Відповідно до п. 8 постанови КМУ від 30.12.2022 №1487 обов'язки з ведення військового обліку в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях покладаються на працівників служби персоналу, служби управління персоналом.

У разі відсутності штатної одиниці служби персоналу обов'язки з ведення військового обліку покладаються на особу, яка веде облік працівників в державному органі, органі місцевого самоврядування, на підприємстві, в установі, організації.

Працівники з питань мобілізаційної роботи або мобілізаційних підрозділів (за наявності) безпосередньо організовують роботу з бронювання військовозобов'язаних та контролю за станом ведення військового обліку.

Підставою для притягнення позивачки до адміністративної відповідальності за ч. 3 ст. 210-1 КУпАП стало те, що останньою порушено абз. 8 п. 34 «Порядку організації та ведення військового обліку призовників...», абз. 12 ст. 18 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» та абз. 3 ст. 15 Закону України «Про оборону», в частині забезпечення ведення військового обліку, в установленому порядку.

У пункті 10 постанови КМУ від 30.12.2022 №1487 передбачено, що за наявності на військовому обліку менше 500 призовників, військовозобов'язаних та резервістів обов'язки щодо ведення військового обліку покладаються на особу служби персоналу, якій встановлюється доплата в розмірі до 50 відсотків посадового окладу, а для державних службовців – у межах економії фонду оплати праці.

Так, судом встановлено, що 01.05.2023 розпорядженням Івано-Франківського сільського голови №81/02-04 «Про затвердження Посадових обов'язків інспекторів ВОС відділу організаційно-кадрової, оборонної та мобілізаційної роботи Івано-Франківської сільської ради» затверджено посадову інструкцію інспектора ВОС відділу організаційно-кадрової, оборонної та мобілізаційної роботи Івано-Франківської сільської ради. Позивач ОСОБА_1, як головний спеціаліст відділу організаційно-кадрової, оборонної та мобілізаційної роботи Івано-Франківської сільської ради, 01.05.2023 була ознайомлена із затвердженою посадовою інструкцією, про що свідчить її особистий підпис.

Відтак, як вбачається з матеріалів справи, згідно з Порядком №1487 відповідальними особами за ведення військового обліку по Івано-Франківській сільській раді, за розпорядженням Івано-Франківського сільського голови №81/02-04 «Про затвердження Посадових обов'язків інспекторів ВОС відділу організаційно-кадрової, оборонної та мобілізаційної роботи Івано-Франківської сільської ради» є ОСОБА_1.

Зазначене свідчить, що позивачка є посадовою особою, відповідальною за ведення військового обліку в Івано-Франківській сільській раді.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за покликанням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133213275>

Рішення Глухівського міськрайонного суду Сумської області від 05.01.2026 у справі №576/1960/25 (провадження №2-а/576/4/26) щодо військово-облікового документа

Позов мотивовано тим, що спірною постановою на позивача накладене стягнення за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого у ч. 3 ст. 210-1 КупАП, у вигляді штрафу в розмірі 34 000 грн через те, що під час перевірки військово-облікових документів було виявлено їх відсутність.

Строк дії військово-облікового документа в електронній формі становить не більше одного року з дати його формування та не може перевищувати строк дії відстрочки від направлення для проходження базової військової служби для призовників або відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації на особливий період (бронювання) для військовозобов'язаних та резервістів. У разі коли відомості, зазначені у підпунктах 1 – 5, 8, 11 – 13 пункту 8 цього Порядку, на момент зчитування не відповідають відомостям, що містяться в Єдиному державному реєстрі призовників, військовозобов'язаних та резервістів, військово-обліковий документ в електронній формі вважається недійсним.

Положення статей 210, 210-1 КупАП не застосовуються у разі можливості отримання держателем Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів персональних даних призовника, військовозобов'язаного, резервіста шляхом електронної інформаційної взаємодії з іншими інформаційно-комунікаційними системами, реєстрами (у тому числі публічними), базами (банками) даних, держателями (розпорядниками, адміністраторами) яких є державні органи.

У позовній заяві ОСОБА_1 стверджує, що наведене у спірній постанові спростовується наявністю у позивача військово-облікового документа в мобільному застосунку Резерв+.

Однак до матеріалів справи не надано жодного доказу того, що він дійсно перебуває на військовому обліку та має військово-обліковий документ в паперовому (військовий квиток) або електронному вигляді (витяг з «Резерв+»).

Твердження позивача про те, що він не був повідомлений про розгляд справи про адміністративне правопорушення, спростовуються протоколом про адміністративне правопорушення, з якого вбачається, що ОСОБА_1 був присутній під час його складання, та обізнаний про час і місце розгляду справи.

При цьому жодних доказів того, що він звертався з клопотанням про відкладення такого розгляду, не надав, у позовній заяві також не вказував.

За встановлених судом обставин відсутність фото- та відеофіксації не впливає на встановлені фактичні обставини справи, оскільки суперечливих обставин, які б потребували такого підтвердження, у процесі розгляду справи не встановлено.

З огляду на викладене суд доходить висновку про те, що наявність у діях позивача складу адміністративного правопорушення, передбаченого у ч. 3 ст. 210-1 КупАП, підтверджується наявними у матеріалах справи доказами, порушень прав позивача під час розгляду адміністративної справи не встановлено, відтак відповідачем доведено правомірність винесення оскаржуваної постанови, а тому позовна заява задоволенню не підлягає.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за покликанням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133090614>.

Рішення Вінницького міського суду Вінницької області від 05.01.2026 у справі №127/32442/25 (провадження №2-а/127/294/25) щодо неявки за повісткою

22.09.2025 відносно позивача складено протокол про адміністративне правопорушення за ч. 3 ст. 210 КупАП, згідно з яким громадянин ОСОБА_1 не прибув за повісткою 08.09.2025 на 10.00 до ІНФОРМАЦІЯ_3, чим порушив абз. 3 ч. 10 ст. 1 Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу», п.п. 2 та п.п. 8 п. 1 Правил військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів згідно з додатком 2 до Порядку організації ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №1487 від 30.12.2022.

У графі «пояснення і зауваження щодо змісту протоколу» ОСОБА_1 зазначив, що він не з'явився за повісткою у зв'язку з тим, що перебував на лікарняному з 08.09.2025 по 15.09.2025. Із 15.09.2025 по 22.09.2025 він перебував на дообстеженні, про що свідчать документи, які він надав у ТЦК та СП 22.09.2025.

Судом встановлено, що ОСОБА_1 мав поважну причину неприбуття за викликом до ІНФОРМАЦІЯ_3, своєчасно повідомив про поважні причини неявки та надав належний доказ, що підтверджує цю причину.

Згідно з ч. 3 ст. 210 КУпАП передбачена адміністративна відповідальність за порушення призовниками, військовозобов'язаними, резервістами правил військового обліку в особливий період. У частині 3 ст. 210-1 КУпАП передбачається адміністративна відповідальність за порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію, вчинене в особливий період.

З постанови №8523 від 06.10.2025 вбачається, що ОСОБА_1 інкримінується порушення частин 1, 3 ст. 22 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», а також підпункту 2 п. 1 Додатка 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 №1487, п. 21 постанови Кабінету Міністрів України від 16.05.2024 №560.

У підпункті 2 п. 1 Додатка 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 №1487 «Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів» передбачено, що призовники, військовозобов'язані та резервісти повинні перебувати за викликом районних (міських)

територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, відповідних підрозділів розвідувальних органів на збірні пункти, призовні дільниці, до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, відповідних підрозділів розвідувальних органів у строки, зазначені в отриманих ними документах (мобілізаційних розпорядженнях, повістках, розпорядженнях) районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, відповідних підрозділів розвідувальних органів для взяття на військовий облік та визначення призначення на особливий період, оформлення військово-облікових документів, проходження медичного огляду, направлення на підготовку з метою здобуття або вдосконалення військово-облікової спеціальності, призову на військову службу або на навчальні (перевірочні) та спеціальні збори військовозобов'язаних та резервістів.

У пункті 21 постанови Кабінету Міністрів України від 16.05.2024 №560 «Питання проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період» передбачено, що за викликом районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки (Центрального управління або регіонального органу СБУ, відповідного підрозділу розвідувальних органів) резервісти та військовозобов'язані зобов'язані з'являтися у строк та місце, зазначені в повістці, для взяття на військовий облік, уточнення своїх персональних даних, даних військово-облікового документа з військово-обліковими даними Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних, резервістів (територіального центру комплектування та соціальної підтримки), проходження медичного огляду для визначення придатності до військової служби.

Отже, ОСОБА_1 одночасно інкримінується як порушення законодавства про мобілізаційну підготовку та мобілізацію, вчинене в особливий період, так і порушення правил військового обліку в особливий період, а дії його кваліфіковані за ч. 3 ст. 210 КУпАП, тобто за статтею КУпАП, яка передбачає відповідальність за порушення призовниками, військовозобов'язаними, резервістами правил військового обліку в особливий період.

Судом не встановлений склад адміністративного правопорушення, передбаченого у ч. 3 ст. 210 КУпАП, в діях ОСОБА_1.

Навпаки судом встановлено, що позивач виконав вимоги ч. 3 ст. 22 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо своєчасного повідомлення про наявність у нього поважних причин неприбуття до ТЦК та СП за повісткою, надавши належний підтвердний документ, а відповідач, одержавши повідомлення, притягнув ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності за порушення призовниками, військовозобов'язаними, резервістами правил військового обліку в особливий період.

Притягнення особи до адміністративної відповідальності можливе лише за наявності події та складу адміністративного правопорушення та вини особи у його вчиненні, яка підтверджена належними доказами. Суд не вбачає доказів, які підтверджують подію та склад адміністративного правопорушення, передбаченого у ч. 3 ст. 210 КУпАП, в діях позивача.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за покликанням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133104913>

Рішення Хмельницького окружного адміністративного суду від 08.01.2026 у справі №560/12708/25 щодо звільнення від проходження військової служби

Щодо позовних вимог в частині зобов'язання військової частини НОМЕР_1 прийняти рішення про звільнення від проходження військової служби ОСОБА_1 та виключити ОСОБА_1 зі списків особового складу військової частини НОМЕР_1 суд зазначає та враховує таке.

Відповідно до частини 1 статті 24 Закону №2232-XII початком проходження військової служби вважається день відправлення у військову частину з відповідного районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки або день прибуття до Центрального управління або регіонального органу Служби безпеки України, відповідних підрозділів розвідувальних органів України – для громадян, призваних на військову службу під час мобілізації, на особливий період та на військову службу за призовом осіб офіцерського складу.

Згідно зі статтею 1 Закону №3543-XII мобілізація – комплекс заходів, здійснюваних з метою планомірного переведення національної економіки, діяльності органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій на функціонування в умовах особливого періоду, а Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту – на організацію і штати воєнного часу. Мобілізація може бути загальною або частковою та проводиться відкрито чи приховано.

Тобто мобілізацією є комплекс заходів, спрямованих на забезпечення можливостей держави здійснювати оборону в умовах відкритої збройної агресії російської федерації, зокрема шляхом комплектування особовим складом підрозділів Сил оборони України.

Як встановив суд, ІНФОРМАЦІЯ_4 не встановив наявності у позивача підстав для відстрочки від призову на військову службу за мобілізацією, визначених у статті 23 Закону №3543-XII. Тому факт призову позивача на військову службу за мобілізацією є таким, що відповідає статтям 17, 65 Конституції України, положенням Закону №2232-XII, а також статті 23 Закону №3543-XII.

Наведене також свідчить, що військова частина НОМЕР_1 не наділена повноваженнями щодо перевірки наявності підстав для відстрочки від призову на військову службу та щодо здійснення її оформлення.

Відповідно до пункту 12 Положення №1153/2008 встановлення, зміна або припинення правових відносин військовослужбовців, які проходять військову службу за контрактом та за призовом осіб офіцерського складу (зокрема, присвоєння та позбавлення військового звання, пониження та поновлення у військовому званні, призначення на посади та звільнення з посад, переміщення по службі, звільнення з військової служби, залишення на військовій службі понад граничний вік перебування на військовій службі, направлення за кордон, укладення та припинення (розірвання) контракту, продовження його строку, призупинення контракту та військової служби тощо) оформлюється письмовими наказами по особовому складу.

Право видавати накази по особовому складу надається командирам, командувачам, начальникам, керівникам (далі – командири (начальники)) органів військового управління, з'єднань, військових частин, установ, організацій, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, які утримуються на окремих штатах.

Згідно з абзацом 2 пункту 2.8 розділу II Інструкції з організації обліку особового складу Збройних Сил України, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 26.05.2014 №333, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 12.06.2014 за №611/25388, підставою для видання наказу про зарахування особового складу до списків військової частини (про прийом на роботу працівника) є для військовослужбовців – іменні списки команд, приписи і документи, що посвідчують особу військовослужбовця.

Суд встановив, що відповідно до списків військовозобов'язаних ІНФОРМАЦІЯ_1 від 09.06.2025 №7686, призваних до військової частини НОМЕР_1, позивач прибув до військової частини НОМЕР_1.

Отже, видання командиром військової частини НОМЕР_1 наказу від 10.06.2025 №161 про зарахування позивача до списків особового складу військової частини є правомірним і таким, що виданий у межах повноважень командира військової частини, передбачених у пункті 12 Положення №1153/2008.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за покликанням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133172054>.

Рішення Чернігівського окружного адміністративного суду від 16.03.2026 у справі №620/13669/25 щодо мобілізації члена НРГХ Християнської Церкви (Повного Євангелія) «Спасіння»

На обґрунтування позовних вимог позивач посилається на те, що 14.11.2025 пройшов медичний огляд ВЛК, визнаний придатним до військової служби та 14.11.2025 відносно нього було видано наказ про призов на військову службу. Після цього він був відправлений до військової частини НОМЕР_1, де позивач перебуває на момент подання цього позову. При цьому вважає, що оскаржувані акти індивідуальної дії відповідачів ухвалювалися без врахування фактичних обставин та відповідних положень законодавства України.

Так, ОСОБА_1 з 2006 року є членом НРГХ Християнської Церкви (Повного Євангелія) «Спасіння» м. Чернігова, яка зареєстрована відповідно до законодавства України від 08.10.2001. Вказана віра забороняє вірянам і, тим більше, священнослужителям брати до рук зброю чи мати будь-яке відношення до збройних сил будь-якої держави. Під час мобілізаційних заходів позивач повідомив відповідача-1, що він священнослужитель і його прізвище є у списках для бронювання відповідно до положень Закону України «Про мобілізацію та мобілізаційну підготовку» та постанови КМУ №1498 від 26.12.2024, згідно з якими бронюванню підлягають всі військовозобов'язані, які є священнослужителями, відповідно до переліку посад, затвердженого Державною службою з етнополітики та свободи совісті. Проте співробітники цього ТЦК та СП не зважили на повідомлену інформацію і начальник цієї установи ухвалив оскаржуване рішення про мобілізацію позивача та направлення у військову частину НОМЕР_1 для проходження військової служби. Навіть у випадку, коли відповідач-1 не зважив на інформацію про те, що позивач був включений до списку осіб, що підлягають бронюванню на період мобілізації і військового стану, він повинен був усвідомлювати той факт, що позивач підпадав і підпадає під дію ч. 4 ст. 35 Конституції України, ч. 4 ст. 1 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» та ст. 2 Закону України «Про альтернативну (невійськову) службу», а тому мав і має право на заміну військового обов'язку альтернативною службою, у тому числі військової служби за призовом під час мобілізації, оскільки останній належить до релігійної організації, віровчення якої не допускає користування зброєю.

Судом встановлено, що на момент виникнення спірних правовідносин позивач мав право на бронювання як священнослужитель відповідно до Закону №3543-XII, постанови №76 та наказу Державної служби України з етнополітики та свободи совісті 05.02.2025 №Н-21/11.

Зокрема, матеріалами справи підтверджено, що позивач є священнослужителем християнської церкви.

Таким чином, на позивача на час призову його на військову службу розповсюджувався відповідний імунітет від такого призову, передбачений у пункті 1 частини 1 статті 23 Закону №3543-XII.

Імунітет, що надається правовим актом і встановлює права та свободи громадянина, є більш високим ніж пріоритет держави до можливості вчинення дій, направлених на спонукання особи до вчинення активних дій щодо реалізації цього права.

Суд також вважає за необхідне зазначити, що після отримання інформації від позивача, що він є священнослужителем, відповідач-1 був зобов'язаний вжити належних заходів для перевірки цієї інформації та врахування її під час проведення наступних мобілізаційних заходів позивача.

Невиконання цього обов'язку призвело до порушення права позивача на відстрочку від призову, гарантованого пунктом 1 частини 1 статті 23 Закону №3543-XII та Порядком бронювання, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України №76.

Надаючи оцінку спірним правовідносинам, суд також враховує висновок Венеційської комісії, опублікований 18.03.2025 за запитом виконувача обов'язків голови Конституційного Суду України щодо альтернативної (невійськової) служби (лист від 04.12.2024). Цей висновок був наданий у зв'язку з конституційною скаргою щодо обвинувачення в ухиленні від військової служби особою, яка відмовляється від неї з мотивів совісті, будучи членом релігійної організації (Церкви адвентистів сьомого дня), доктрина якої виключає як використання зброї, так і участь у військовій службі без зброї.

Так, було встановлено, що чинне українське законодавство на період мобілізації не передбачає можливості заміни військової служби альтернативною, а право на свободу віросповідання не є абсолютним і може бути обмежене конституційним обов'язком захисту Вітчизни.

Однак у своєму висновку Венеційська комісія, посилаючись на інформацію Європейського бюро з питань відмови від військової служби з мотивів совісті, констатувала припинення в Україні з початку повномасштабної агресії 24.02.2022 визнання права на відмову від військової служби з мотивів совісті. За наявними даними, в межах поточної мобілізації жодна заява про проходження альтернативної служби не була задоволена.

Враховуючи позицію Венеційської комісії, суд наголошує на важливості забезпечення балансу між конституційним обов'язком захисту держави та правом на свободу совісті та віросповідання. Хоча умови воєнного стану можуть зумовлювати певні обмеження прав і свобод, повне ігнорування права на відмову від військової служби з мотивів совісті, особливо для осіб, чий релігійні переконання є глибокими та послідовними, може становити порушення міжнародних стандартів у сфері прав людини.

Суд, надаючи оцінку обставинам справи, також бере до уваги міжнародні стандарти у сфері захисту прав людини, зокрема положення статті 9 Європейської конвенції з прав людини (далі – ЄКПЛ) та статті 18 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (далі – МПГПП), які гарантують право на свободу думки, совісті та релігії, що включає право на сумлінну відмову від військової служби. Як зазначає Венеційська комісія у своєму висновку, право на сумлінну відмову від військової служби ґрунтується на глибоких релігійних або інших переконаннях, що передбачають тверду, послідовну та щирю відмову від будь-якої участі у війні або носіння зброї. Держави можуть встановлювати певні вимоги щодо обґрунтування ширості таких переконань.

Обмеження цього права згідно з ЄКПЛ повинні бути чітко визначені у законі, мати легітимну мету та бути суворо обмеженими тим, що є обґрунтовано необхідним для досягнення цієї мети, а також пропорційними до неї. Хоча ЄКПЛ допускає певні відступи від цього права у вузьких межах крайньої необхідності, МПГПП таких відступів не передбачає.

Важливим є те, що як за ЄКПЛ, так і за МПГПП держави несуть позитивне зобов'язання щодо створення системи альтернативної (невійськової) служби. Така служба має бути відокремлена від військової системи, не мати карального характеру та бути обмеженою розумними часовими рамками. Доступ до альтернативної служби повинен бути недискримінаційним та забезпечуватися справедливими і прозорими механізмами.

Венеційська комісія підкреслює, що сама сутність сумлінної відмови від військової служби передбачає неможливість її повного виключення навіть під час війни, хоча держави і мають певну обмежену свободу розсуду, особливо у випадку загальної мобілізації. При цьому Комісія чітко зазначає, що за жодних обставин особа, яка сумлінно відмовляється від військової служби, не може бути зобов'язана носити або використовувати зброю, навіть для самооборони країни.

Так, у контексті цієї справи, хоча позивач посилається на своє право на бронювання як священнослужитель, що є окремою підставою для відстрочки, суд вважає за необхідне врахувати загальну тенденцію щодо обмеження права на відмову від військової служби за переконаннями в Україні під час мобілізації, що було відзначено Венеційською комісією. Це підкреслює особливу важливість належного розгляду питання щодо права позивача на бронювання та уникнення його безпідставного залучення до військової служби.

Також суд керується частиною першою статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», відповідно до якої суди застосовують під час розгляду справ Конвенцію та практику Суду як джерело права.

Так, рішенням суду у справі «Рисовський проти України» ЄСПЛ підкреслив особливу важливість принципу «належного урядування». Він передбачає, що у разі, коли йдеться про питання загального інтересу, державні органи повинні діяти вчасно та в належний і якомога послідовніший спосіб. Зокрема, на державні органи покладено обов'язок запровадити внутрішні процедури, які посилять прозорість і ясність їхніх дій, мінімізують ризик помилок і сприятимуть юридичній визначеності у правовідносинах.

Принцип «належного урядування», як правило, не повинен перешкоджати державним органам виправляти випадкові помилки, навіть ті, причиною яких є їх власна недбалість. Будь-яка інша позиція була б рівнозначною санкціонуванню неналежного розподілу обмежених державних ресурсів, що саме собою суперечило б загальним інтересам.

Суд вказав, що державні органи, які не впроваджують або не дотримуються своїх власних процедур, не повинні мати можливість отримувати вигоду від своїх протиправних дій або уникати виконання своїх обов'язків. Ризик будь-якої помилки державного органу повинен покладатися на саму державу, а помилки не можуть виправлятися за рахунок осіб, яких вони стосуються.

У контексті наведеного слід звернути увагу і на доктрину «плодів отруйного дерева» (Fruit of the Poisonous Tree), яка була сформована у судовій практиці США та надалі знайшла своє втілення у практиці ЄСПЛ, зокрема у справах «Gafgen v. Germany», «Teixeira de Castro v. Portugal», «Шабельник проти України (№2)», «Балицький проти України», «Нечипорук і Йонкало проти України», «Яременко проти України».

Суть доктрини «плодів отруйного дерева» полягає у тому, що, якщо доказове «дерево» є отруйним, то те ж саме стосується і його «плода». Зазначена доктрина передбачає оцінку не лише кожного засобу доказування автономно, а і всього ланцюга безпосередньо пов'язаних між собою доказів, з яких одні впливають з інших та є похідними від них.

Іншими словами, неправомірні діяння не можуть породжувати правомірний результат.

Матеріалами справи підтверджується, що саме протиправні дії відповідача 1 призвели до мобілізації позивача та винесення наказу №334 від 16.11.2025 в частині призову позивача на військову службу та наказу командира військової частини НОМЕР_1 №329 від 22.11.2025 в частині зарахування позивача до списків особового складу цієї військової частини.

Відтак вказані спірні накази є протиправними та такими, що підлягають скасуванню.

Індивідуальні акти стосуються конкретних осіб та їхніх відносин. Загальною рисою, яка відрізняє ці акти від нормативних, є їх правозастосовний характер. Головною рисою таких актів є їх конкретність, а саме чітке формулювання конкретних юридичних волевиявлень суб'єктами адміністративних правовідносин, які видають такі акти; розв'язання за їх допомогою конкретних, індивідуальних питань, що виникають у сфері державного управління; чітка визначеність адресата; виникнення конкретних адміністративно-правових відносин, обумовлених цими актами.

До таких висновків дійшла Велика Палата Верховного Суду у постановках від 09.04.2019 у справі №9901/611/18 та від 18.09.2019 у справі №9901/801/18.

Право на оскарження індивідуального акта суб'єкта владних повноважень надано особі, щодо якої цей акт виданий або прав, свобод та інтересів якої він безпосередньо стосується. Це кореспондується з тим, що захисту адміністративним судом підлягає фактично порушене право особи в публічно-правових відносинах із суб'єктом владних повноважень у процесі здійснення ним визначених у чинному законодавстві владних управлінських функцій, а не відновлення законності та правопорядку в публічних правовідносинах.

Подібний правовий висновок висловлено Великою Палатою Верховного Суду, зокрема, у постановках від 06.10.2021 у справі №9901/26/21, від 03.11.2021 у справі №9901/226/21, від 02.02.2022 у справі №9901/256/21, від 16.03.2023 у справі №9901/494/21, від 06.04.2023 у справі №990/152/22, від 14.09.2023 у справі №990/73/23.

Отже, у разі видання суб'єктом владних повноважень, у цьому випадку начальником ТЦК наказу про призов позивача на військову службу за мобілізацією, позивач, враховуючи очевидну протиправність видання такого наказу, має законне право звернутися до суду з позовом про визнання протиправним та скасування наказу в частині, яка безпосередньо стосується позивача.

Тож оскаржувані наказ начальника ТЦК та СП від 16.11.2025 та наказ командира військової частини №329 від 22.11.2025 є юридично значимим, оскільки мають безпосередній вплив на суб'єктивні права та обов'язки позивача і покладають на нього обов'язок щодо проходження військової служби в особливий період.

Саме на підставі вказаних наказів позивач розпочав проходження військової служби з призначенням його на конкретну посаду.

При цьому у законодавстві щодо проходження військової служби не передбачено, що скасування документів з оформлення процедури мобілізації має наслідком скасування наказу про зарахування особи до складу військової частини та виключення такої особи зі складу військової частини, куди її направлено відповідним районним територіальним центром комплектування та соціальної підтримки.

Таким чином, скасування наказу начальника ТЦК та СП від 16.11.2025, наказу командира військової частини №329 від 22.11.2025 є ефективним засобом захисту порушених прав позивача, оскільки в іншому випадку права позивача не будуть захищені, що не відповідає завданню адміністративного судочинства.

Враховуючи вищевикладене, суд доходить висновку, що позовні вимоги підлягають задоволенню в повному обсязі.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за покликанням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134898811>

Постанова Сьомого апеляційного адміністративного суду від 23.03.2026 у справі №120/4226/25 щодо мобілізації засновника та директора ТОВ

Обставини справи. ОСОБА_1 з 22.05.2021 є єдиним учасником (засновником) та директором ТОВ "ПРО ТРЕЙДІНГ ГРУП".

Наказом Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України від 07.03.2025 ТОВ "ПРО ТРЕЙДІНГ ГРУП" визначено критично важливим для забезпечення потреб Збройних Сил України та інших військових формувань в особливий період.

15.11.2024 між ДЗ Держспецзв'язку та ТОВ "ПРО ТРЕЙДІНГ ГРУП" укладено договір №773-1710/12/Д25 на закупівлю 600 комплектів квадрокоптерів Autel Evo Max 4T, на загальну суму 117 425 700,00 грн, кінцевий строк поставки товару до 20.03.2025.

Оскільки поставки товару за вказаним договором не були здійснені у визначений у договорі строк, позивач звернувся до Департаменту забезпечення державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України із листом щодо обставин, які перешкоджають виконанню взятих на товариство зобов'язань.

Листом Департаменту від 04.02.2025 №13/15-260/2025 ТОВ "ПРО ТРЕЙДІНГ ГРУП" повідомлено про необхідність надання документального підтвердження зазначених обставин та попереджено про можливість застосування штрафних санкцій у разі невиконання вимог договору.

Надалі листом від 20.03.2025 №13/15-550/2025 ТОВ "ПРО ТРЕЙДІНГ ГРУП" додатково поінформовано про відсутність правових підстав для звільнення його від відповідальності за порушення строків поставки товару та наголошено на обов'язку вжити всіх заходів для якнайшвидшого виконання договірних зобов'язань.

21.03.2025 ОСОБА_1, рухаючись автомобілем із міста Києва до міста Вінниці, був зупинений працівниками ІНФОРМАЦІЯ_2. Під час перевірки документів позивачем були надані витяг із системи "Резерв+", посвідчення водія та документи, що підтверджують статус ТОВ "ПРО ТРЕЙДІНГ ГРУП" як критично важливого підприємства.

У цей же день позивач пройшов військово-лікарську комісію, що підтверджується картою обстеження та медичного огляду №73/1269 від 21.03.2025 та довідкою військово-лікарської комісії №73/1269 від 21.03.2025, відповідно до яких був визнаний придатним до військової служби. При цьому позивач відмовився від ознайомлення з рішенням ВЛК, що зафіксовано у протоколі відкритої відмови військовозобов'язаного від 21.03.2025.

21.03.2025 начальником ІНФОРМАЦІЯ_2 видано наказ №325 "Про призов та відправку військовозобов'язаних під час проведення мобілізації" щодо солдата ОСОБА_1 22.03.2025 наказом військової частини НОМЕР_1 позивача зараховано до списків особового складу цієї частини та на всі види забезпечення.

Обґрунтування Суду. Однією із законних підстав для відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації на певний (визначений) строк є бронювання військовозобов'язаних, які працюють на підприємствах, в установах і організаціях, які є критично важливими для забезпечення потреб Збройних Сил України або функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період; при цьому порядок бронювання за цією підставою визначається Кабінетом Міністрів України.

Заброньовані у встановленому законодавством порядку військовозобов'язані не підлягають призову на військову службу під час мобілізації на весь період наданої відстрочки та можуть проходити військову службу лише у добровільному порядку.

Рішення про бронювання приймається Мінекономіки за списками військовозобов'язаних, які подаються підприємствами, визнаними критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період.

Не лише у військовозобов'язаного громадянина є обов'язок щодо повідомлення органів ТЦК про відповідне бронювання, а й органи ТЦК зобов'язані перевіряти та володіти інформацією щодо заброньованих осіб з метою недопущення протиправних дій щодо особи.

З матеріалів справи встановлено, що позивач ОСОБА_1, хоча і є єдиним учасником та директором ТОВ "ПРО ТРЕЙДІНГ ГРУП", яке наказом Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України від 07.03.2025 визначене критично важливим для забезпечення потреб Збройних Сил України та інших військових формувань в особливий період, однак у встановленому у законі порядку не був заброньований на період мобілізації та воєнного часу.

Матеріалами справи підтверджується, що станом на 21.03.2025 позивач не перебував на військовому обліку, про що у витягу з Єдиного державного реєстру призовників зазначалося "не прив'язаний до військкомату".

Саме ця обставина унеможливила включення його до списків військовозобов'язаних, які подаються для бронювання, та, відповідно, отримання відстрочки у встановленому порядку. Лише після того, як ІНФОРМАЦІЯ_3 здійснив взяття позивача на облік і видав наказ про призов, інформація в електронних сервісах, зокрема у системі "Резерв+", була технічно оновлена.

Однак це відображає новий стан обліку і не підтверджує наявності у позивача права на бронювання чи відстрочку на момент призову.

Посилання апелянта на те, що очолюване ним підприємство належить до критично важливих саме собою не створює права на індивідуальну відстрочку.

Відповідно до статті 23 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" відстрочка надається виключно за умови належного оформлення бронювання конкретної особи та ухвалення відповідного рішення Міністерством економіки. Утім доказів такого рішення чи включення позивача до списків для бронювання на момент прийняття спірних наказів суду не надано.

Колегія суддів критично ставиться до доводів апелянта щодо неправомірності дій ІНФОРМАЦІЯ_2. Як убачається з матеріалів справи, 21.03.2025 позивач пройшов ВЛК, за результатами якої визнаний придатним до військової служби. Незгода позивача із цим рішенням, яка зафіксована у протоколі відмови від підпису, не спростовує його юридичної сили. При цьому необхідно зазначити, що рішення ВЛК позивачем у визначеному у законодавстві порядку не оскаржувалося, доказів щодо цього суду не надано.

Отже, на підставі висновку ВЛК та за відсутності факту офіційного бронювання відповідачем-1 щодо позивача правомірно видано наказ №325 "Про призов та відправку військовозобов'язаних під час проведення мобілізації".

Таким чином, колегія суддів погоджується з висновком суду першої інстанції, що військова частина НОМЕР_1 зі свого боку діяла у межах своїх функцій, зраховавши позивача на підставі наказу ТЦК до списків особового складу.

Доводи апелянта про те, що його призов унеможлиблює виконання договірних зобов'язань підприємства на надану судом правову оцінку не впливають, оскільки закон не передбачає звільнення від призову на військову службу з таких підстав.

З огляду на викладене колегія суддів погоджується з висновком суду першої інстанції, що оскаржувані рішення були прийняті суб'єктами владних повноважень на законних підставах, у спосіб та в межах повноважень, передбачених у чинному законодавстві, тобто правомірно. Твердження представника позивача щодо їх протиправності під час розгляду справи не підтвердилися та спростовані відповідачами.

Таким чином, на думку колегії суддів апеляційної інстанції, суд першої інстанції дійшов обґрунтованого висновку про відмову в задоволенні позовних вимог.

Детальніше з текстом постанови можна ознайомитися за покликанням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135072638>.

Рішення Волинського окружного адміністративного суду від 18.03.2026 у справі №140/76/26 щодо неприбуття за повісткою

Обставини справи. 31 січня 2025 року до Реєстру внесені відомості про порушення позивачем правил військового обліку та звернення до відділення поліції №1 (Любомль) Ковельського РУП ГУ НП у Волинській області; причина подання – не прибув вчасно за повісткою до ТЦК та СП (стаття 22 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»).

Обґрунтування Суду. Суд відхиляє твердження позивача про те, що повістку про виклик він не отримував.

Повістка №1778912 про виклик ОСОБА_1 на 21 січня 2025 року з метою уточнення даних, сформована через Реєстр 08 січня 2025 року з накладенням кваліфікованого електронного підпису керівника ІНФОРМАЦІЯ_2 (а.с.43), засобами поштового зв'язку 08 січня 2025 року рекомендованим поштовим відправленням №0610220957244 з описом вкладення та повідомленням про вручення надіслана відповідачем на адресу: АДРЕСА_2 (а.с. 37 – 30, 44), що відповідає відомостям паспорта України серії НОМЕР_1 (а.с.16 зворот) і даним Реєстру (а.с.18). Порушень вимог Порядку №560 під час оповіщення позивача судом не встановлено, а поштове відправлення з повісткою (№0610220957244), яке повернулося відправнику з відміткою поштового оператора про те, що адресат відсутній за вказаною адресою, вважається врученим позивачу належним чином (а.с.37 – 39).

ОСОБА_1 на виклик ІНФОРМАЦІЯ_4 не прибув (ні у вказану дату, ні в інший день), у будь-який спосіб не сповістив про причини неприбуття та не надав відповідних документів, які підтверджують поважність цих причин, чим порушив мобілізаційне законодавство, тому відповідачем правомірно зафіксовано факт порушення позивачем правил військового обліку.

У пункті 56 Порядку №1487 встановлено, що Національна поліція: за зверненням районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ та розвідувальних органів (яке має містити прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності), адресу задекларованого / зареєстрованого місця проживання (перебування), дату народження, інші дані (за наявності), передбачені у статті 7 Закону України «Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів», підставу (порушення призовниками, військовозобов'язаними, резервістами правил військового обліку; порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію),

унікальний вихідний номер та кваліфікований електронний підпис уповноваженої особи), надісланим у вигляді набору даних шляхом електронної інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром призовників, військовозобов'язаних та резервістів та єдиною інформаційною системою МВС, здійснює адміністративне затримання та доставлення призовників, військовозобов'язаних та резервістів, які вчинили адміністративні правопорушення, передбачені у статтях 210, 210-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення, до найближчого районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ. У разі відсутності технічної можливості передачі даних такі звернення надсилаються в паперовій формі (додаток 20).

Враховуючи, що позивач в розумінні Порядку №560 був оповіщений про необхідність прибуття до ІНФОРМАЦІЯ_4 21 січня 2025 року о 09:00, проте не прибув та не надав відповідних документів, які підтверджують поважні причини неприбуття у строк, визначений у повістці, чим порушив правила військового обліку та мобілізаційне законодавство, тому відповідно до частини першої статті 27 Закону №3543-XII, пункту 53 Порядку №1487, пункту 3 Правил №1487, у зв'язку із невиконанням під час мобілізації обов'язків, передбачених у частинах першій, третій статті 22 Закону №3543-XII, та вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого у статті 210-1 КУпАП, відповідач правомірно звернувся до органів Національної поліції щодо доставлення позивача до ТЦК та СП для складання протоколу про вчинення адміністративного правопорушення.

Матеріали справи свідчать про те, що постанова у справі про адміністративне правопорушення відносно позивача не приймалася. Водночас протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого у статті 210-1 КУпАП, відносно позивача також складено не було з незалежних від відповідача причин, а відомості про дату, номер, короткий зміст протоколу та/або постанови про адміністративне правопорушення щодо позивача не могли бути внесені до Реєстру.

Враховуючи встановлені обставини справи та наведені норми чинного законодавства України, суд дійшов висновку про те, що, оскільки: за статтею 65 Конституції України захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є обов'язком громадян України; громадянин України ОСОБА_1 не має відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації, не підлягає бронюванню, відомості про проходження ним медичного огляду відсутні,

та маючи статус військовозобов'язаного повинен з'являтися за викликом до ТЦК та СП за місцем перебування на обліку у строк та місце, зазначені в повістці (як це передбачено у частині десятій статті 1 Закону №2232-XII, частині першій статті 22 Закону №3543-XII, пункті 21 Порядку №560, підпункті 2 пункту 1 Правил №1487); будучи оповіщений про необхідність прибуття, позивач до ІНФОРМАЦІЯ_4 не прибув та не надав відповідних документів, які підтверджують поважні причини неприбуття у строк, визначений у повістці, чим порушив правила військового обліку, законодавство про мобілізаційну підготовку та мобілізацію; щодо позивача вирішується питання про притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого у статті 210-1 КУпАП, а протокол про вчинення адміністративного правопорушення відносно ОСОБА_1 не було складено з незалежних від відповідача причин, тому у відповідача були фактичні та правові підстави для внесення до Реєстру відомостей про порушення позивачем правил військового обліку.

Детальніше з текстом рішення можна ознайомитися за покликанням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134967321>.

Постанова П'ятого апеляційного адміністративного суду від 26.03.2026 у справі №400/3355/25 щодо направлення документів про бронювання, коли працівника вже мобілізовано

Мобілізація зазвичай відбувається після проходження медичної комісії, отримання мобілізаційного розпорядження та фактичної явки до ТЦК та СП. Вказане відбувається під час дії воєнного стану у значно пришвидшеному режимі.

Водночас особа вважається заброньованою з дати, зазначеної у витязі з наказу Міністерства економіки України. Ця дата зазвичай збігається з моментом прийняття рішення про бронювання та відображається у застосунку «Дія», в електронному реєстрі «Оберіг» або застосунку «Резерв».

Колегія суддів повторює, що лише після того, як позивач оновив свої дані та пройшов ВЛК, ТОВ «УКРТРАНСМІСТ» направило документи для бронювання позивача, але у проміжку часу між проходженням ВЛК та направленням документів про бронювання позивача, його було мобілізовано за наказом ТЦК та СП.

Як свідчать матеріали цієї справи, підприємство направило документи про бронювання позивача, коли він вже був мобілізований.

Принагідно, колегія суддів зазначає, що станом на час виникнення спірних у розглядуваній справі правовідносин в Україні діяв воєнний стан та було оголошено загальну мобілізацію.

Згідно з вимогами Закону №2232-XII на військову службу за призовом під час мобілізації можуть бути призвані громадяни віком від 18 років та громадяни, які не досягли граничного віку перебування на військовій службі, тобто до 60 років (статті 20, 22 цього Закону).

Водночас колегія суддів звертає увагу на те, що право на відстрочку від призову на військову службу повинно бути реалізоване військовозобов'язаним шляхом вчинення ним активних дій та оформлення його у відповідний спосіб уповноваженим органом (зокрема, районним територіальним центром комплектування та соціальної підтримки). При цьому реалізація такого права може бути здійснена лише до моменту набуття ним статусу військовослужбовця.

Подібна правова позиція викладена у постанові Верховного Суду від 18.01.2024 у справі №280/6033/22.

Повертаючись до матеріалів цієї справи, колегія суддів зазначає, що позивач до 11 березня 2025 року не перебував на військовому обліку і до цієї дати не було подано документів для бронювання позивача.

У Порядку проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації на особливий період відсутні норми, які б регулювали питання призову за мобілізацією за наявності поданих документів на бронювання.

Проте у пункті 60 Порядку проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2024 р. №560, визначено, що ухвалення комісією рішення військовозобов'язаний не підлягає призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період.

Застосовуючи аналогію закону, колегія суддів зазначає, що вказаний пункт 60 можливо застосувати до правовідносин цієї справи.

При цьому слід установити, чи були подані документи позивача до його мобілізації на бронювання.

Водночас зібрані докази дають підстави дійти висновку, що позивач був мобілізований, а отже, набув статус військовослужбовця до того, як документи щодо його бронювання були відправлені для прийняття рішення.

З огляду на зміст принципу офіційного з'ясування всіх обставин у справі в адміністративному судочинстві саме на суд покладається обов'язок визначити характер спірних правовідносин і зміст правової вимоги, матеріальний закон, який їх регулює, а також факти, що підлягають встановленню і лежать в основі позовних вимог та заперечень; з'ясувати, які є докази на підтвердження зазначених фактів, і вжити заходів для виявлення та витребування необхідних доказів.

Відповідач довів суду, що мобілізація позивача відбулася до зміни становища у картотеці, натомість позивачем не доведено суду, що ним повідомлявся ТЦК та СП про проходження процедури бронювання. Позивач не відмовився від отримання мобілізаційного розпорядження, навпаки, поставив свій підпис про його отримання. Відсутні належні та допустимі докази того, що процедура його бронювання розпочата підприємством до його мобілізації.

У контексті вказаного варто наголосити, що процедура призову військовозобов'язаного на військову службу під час мобілізації є швидкою та незворотною, тобто такою, що вже відбулася, а за відсутності порушення правил мобілізації не спричинює відновлення попереднього становища особи, призваної на військову службу.

Предметом регулювання статті 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21 жовтня 1993 року №3543-XII (далі – Закон №3543-XII, у редакції станом на момент виникнення спірних правовідносин) є відстрочка від призову на військову службу під час мобілізації.

В абзаці другому частини першої статті 23 Закону №3543-XII передбачається, що не підлягають призову на військову службу під час мобілізації військовозобов'язані: заброньовані на період мобілізації та на воєнний час за органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, а також за підприємствами, установами і організаціями в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

У статті 24 Закону №3543-XII визначається мета бронювання військовозобов'язаних.

За її змістом бронювання військовозобов'язаних, які перебувають у запасі, здійснюється в мирний та у воєнний час з метою забезпечення функціонування органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ і організацій в особливий період.

Згідно з частинами першою, другою статті 25 Закону №3543-ХІІ бронюванню підлягають військово-зобов'язані, які працюють в органах державної влади, інших державних органах, органах місцевого самоврядування та на підприємствах, в установах і організаціях, яким встановлено мобілізаційні завдання (замовлення), у разі, якщо це необхідно для забезпечення функціонування зазначених органів та виконання мобілізаційних завдань (замовлень). Такі військовозобов'язані не підлягають прийняттю на службу у військовому резерві. Організація, порядок, обсяги та переліки посад і професій військовозобов'язаних, які підлягають бронюванню на період мобілізації та на воєнний час, визначаються у цьому Законі, актах Президента України та Кабінету Міністрів України.

Системний і буквальний способи тлумачення наведених норм дають колегії суддів підстави для висновку про те, що відстрочка від призову на військову службу під час мобілізації та звільнення з військової служби під час мобілізації є різними поняттями і ґрунтуються на положеннях різних інститутів військового права.

За колом осіб бронювання стосується тільки військовозобов'язаних і є для них підставою для відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації. Зі свого боку звільнення з військової служби стосується військовослужбовців, тобто осіб, які проходять військову службу.

Отже, за змістом і метою бронювання військовозобов'язаних осіб не стосується правовідносин, пов'язаних зі звільненням військовослужбовців із військової служби.

Тому факт бронювання військовозобов'язаної особи після її призову на військову службу не може розглядатися як причина для її звільнення з військової служби під час воєнного стану.

Застосувавши ці висновки до справи, яка переглядається, колегія суддів констатує, що оскільки позивач був призваний на військову службу 11 березня 2025 року (до 16:54) під час мобілізації в умовах воєнного стану, то він втратив статус військовозобов'язаної особи і набув статусу військовослужбовця, а відтак його бронювання о 20:01 не є підставою для звільнення з військової служби.

Відсутність передумов для звільнення позивача з військової служби з указаної підстави свідчить про правомірність оскаржуваної поведінки військової частини, тож позовні вимоги не можуть бути задоволені.

Детальніше з текстом постанови можна ознайомитися за покликанням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135176738>

Рішення Рівненського окружного адміністративного суду від 30.03.2026 у справі №460/2793/26 щодо мобілізації священослужителя

Щодо посилань на те, що позивач має відстрочку від призову на військову службу по мобілізації, позаяк він є священослужителем.

Судом встановлено, що наказом Державної служби України з етнополітики та свободи совісті 05 лютого 2025 року №Н-21/11 затверджено Критерії визначення релігійної організації як критично важливої для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період.

Наказом Державної служби України з етнополітики та свободи совісті 06 червня 2025 року №Н-82/11 затверджено Перелік юридичних осіб релігійних організацій, які належать до критично важливих для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, серед якого є РЕЛІГІЙНА ГРОМАДА ХРИСТИЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ (ПОМІСНОЇ ЦЕРКВИ), ідентифікаційний код згідно з ЄДРПОУ 22583048.

Наказом Державної служби України з етнополітики та свободи совісті 05 лютого 2025 року №Н-21/11 затверджено Перелік посад військовозобов'язаних священослужителів, які підлягають бронюванню на період мобілізації та на воєнний час, а саме:

- 1) священослужитель – керівник релігійного центру, релігійного управління, уповноважений на виконання / проведення богослужінь, релігійних обрядів, церемоній, здійснення проповідницької діяльності;
- 2) священослужитель – заступник керівника релігійного центру, релігійного управління, уповноважений на виконання / проведення богослужінь, релігійних обрядів, церемоній, здійснення проповідницької діяльності, що має трудові правовідносини у релігійній організації;
- 3) священослужитель – керівник релігійної громади, монастиря, релігійного братства, місіонерського товариства (місії), духовного навчального закладу, уповноважений на виконання / проведення богослужінь, релігійних обрядів, церемоній, здійснення проповідницької діяльності;
- 4) священослужитель – працівник релігійного центру, релігійного управління, релігійної громади, монастиря, релігійного братства, місіонерського товариства (місії), духовного навчального закладу, уповноважений на виконання / проведення богослужінь, релігійних обрядів, церемоній, здійснення проповідницької діяльності, що має трудові правовідносини у релігійній організації.

Матеріалами справи стверджується, що 24.09.2025 між ОСОБА_1 та РЕЛІГІЙНОЮ ГРОМАДОЮ ХРИСТИЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ (ПОМІСНОЇ ЦЕРКВИ) укладено Трудовий договір №1 відповідно до якого священослужитель зобов'язаний дотримуватися внутрішніх нормативних документів роботодавця та виконувати роботу (зокрема, богослужіння), визначену у такому Договорі та посадовій інструкції.

Повідомлення про прийняття на роботу позивача було направлено до ГУ ДПС в Рівненській області (Сарненська ДПІ) 24.09.2025.

Заявник займав посаду священнослужителя (код КП 2460) та приступив до роботи 25.09.2025.

Відповідно до довідки від 04.12.2025 позивач з 29.06.2025 був рукопокладеним у сан пастора РЕЛІГІЙНОЇ ГРОМАДИ ХРИСТІЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ (ПОМІСНОЇ ЦЕРКВИ) з наданням права звершення священнодій.

З огляду на наведені правові норми та встановлені судом обставини прослідковується, що позивач може бути заброньованим та мати відстрочку від призову на військову службу з мобілізації, оскільки є працівником релігійної громади та має трудові правовідносини у релігійній організації.

Разом з тим станом на 11.11.2025 (день винесення поіменного списку мобілізованих та наказу про зарахування до особового складу військової частини НОМЕР_1), доказів про наявність бронювання у позивача матеріали позовної заяви не містять. Таких доказів не надано і на час розгляду справи по суті.

Суд зауважує, що оскільки позивач є військовозобов'язаним, 11.11.2025 медичною комісією при ІНФОРМАЦІЯ_5 визнаний придатним до військової служби, доказів наявності бронювання чи відстрочки останній на час його призову на військову службу за мобілізації немає, то, відповідно, дії відповідача 2 щодо мобілізації позивача є правомірними.

Варто також наголосити, що процедура призову військовозобов'язаного на військову службу під час мобілізації є незворотною, тобто такою, що вже відбулася, а визнання процедури призову протиправною, у цьому випадку, не спричинює відновлення попереднього становища особи, призваної на військову службу.

З огляду на зазначене позовні вимоги позивача, визначені у п. 1 позовної заяви, є безпідставними та необґрунтованими, тому задоволенню не належать.

Надалі згідно з наказом командира військової частини НОМЕР_1 від 11.11.2025 №323 солдата ОСОБА_1 призначено на посаду курсанта навчального взводу навчальної роти 3 навчального батальйону школи індивідуальної підготовки, який прибув з ІНФОРМАЦІЯ_8, зараховано до списків особового складу частини на всі види забезпечення і вважається таким, що з 11.11.2025 справи та посаду прийняв і приступив до виконання службових обов'язків за посадою.

Суд зауважує, що підстави звільнення з військової служби визначені у статті 26 Закону №2232.

У частині сьомій статті 26 Закону №2232 визначено, що звільнення військовослужбовців з військової служби здійснюється в порядку, передбаченому у положеннях про проходження військової служби громадянами України.

Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України затверджено Указом Президента України №1153/2008 від 10.12.2008.

Відповідно до пункту 233 Положення №1153/2008 військовослужбовці, які бажають звільнитися з військової служби, подають по команді рапорти та документи, які підтверджують підстави звільнення. У рапортах зазначаються: підстави звільнення з військової служби; думка військовослужбовця щодо його бажання проходити службу у військовому резерві Збройних Сил України за відповідною військово-обліковою спеціальністю; до якого повинна бути надіслана особова справа військовослужбовця.

Позивач був доставлений до військової частини НОМЕР_1 з усіма документами, які були необхідні для його зарахування до списків особового складу військової частини.

Оскаржуваний позивачем наказ командира військової частини НОМЕР_1 №323 від 11.11.2025 винесений на виконання та відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року №69/2022 «Про загальну мобілізацію», відповідно до Мобілізаційних розпоряджень Генерального штабу Збройних Сил України, Мобілізаційних директив ІНФОРМАЦІЯ_9.

Підставою для видання наказу про зарахування позивача до особового складу до списків військової частини для військовослужбовців є іменні списки команд, приписи і документи, що посвідчують особу військовослужбовця.

Згідно з матеріалами справи позивач був доставлений до військової частини НОМЕР_1 з поіменним списком ІНФОРМАЦІЯ_8, на підставі якого позивача і було зараховано до списків особового складу згаданої військової частини.

Отже, командир військової частини НОМЕР_1 із дотриманням вимог чинного законодавства виніс оскаржуваний наказ із дотриманням правил субординації, підпорядкування і з дотриманням положень про облік військовослужбовців.

При цьому в матеріалах справи відсутні докази того, що позивач звертався до командира військової частини НОМЕР_1 із рапортом про звільнення його з військової служби, в якому наводив вказані вище обставини чи інші підстави.

Зважаючи на встановлені обставини справи в їх сукупності, суд вважає наказ відповідача 1 від 11.11.2025 №323 в частині зарахування позивача до особового складу військової частини таким, що відповідає критеріям правомірності, визначеним у ч. 2 ст. 2 КАС України, а отже, такий наказ не підлягає скасуванню.

Детальніше з текстом постанови можна ознайомитися за покликанням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135251924>.

IV. ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ З ІНШИХ ПИТАНЬ, ЩО ТАКОЖ ПОВ'ЯЗАНІ З МОБІЛІЗАЦІЄЮ

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 10.03.2026 у справі №686/717/25 (провадження №К/990/37938/25) щодо пропуску строку звернення до суду

Звернення до суду з позовом є способом реалізації права на захист порушених прав і свобод особи, які така особа вважає порушеними у зв'язку з виникненням певних обставин, що впливають на її права. Отже, початок перебігу строку звернення до суду пов'язується саме з виникненням оспорюваних правовідносин, тобто предметом позовних вимог, та часом, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про такі обставини, адже наслідки для особи настають незалежно від підстав, за яких прийнято оскаржуваний акт індивідуальної дії, а з моменту прийняття такого рішення.

«23. Звернення до суду з пропуском цього строку за відсутності поважних причин позбавляє таку особу права захисту в судовому порядку.

24. Як висновується з матеріалів справи та встановлено судами попередніх інстанцій, з цим позовом про скасування постанови від 02 серпня 2024 року №11807, яка стосується накладення адміністративного стягнення у справі про адміністративне правопорушення ОСОБА_1 звернувся до суду 09 січня 2025 року, тобто з пропуском десятиденного строку, встановленого статтею 288, 289 КУпАП та статтею 286 КАС України.

25. Обставиною, на яку позивач посилається, як на підставу для поновлення пропущеного строку, є винесення постанови державного виконавця про відкриття виконавчого провадження від 02 жовтня 2024 року ВП №НОМЕР_1, про що позивач дізнався 31 грудня 2025 року, а тому своєчасно у передбачений законом десятиденний строк звернутись не мав можливості.

26. Натомість як встановлено судами попередніх інстанцій оскаржувану постанову отримано матір'ю позивача, про що свідчить копія рекомендованого повідомлення про вручення.

27. Крім того, з протоколу №309 про адміністративне правопорушення від 30 липня 2024 року висновується, що позивача повідомлено про розгляд справи про адміністративне правопорушення 12 серпня 2024 року, про що свідчить власноручний підпис позивача (а.с.5).

28. Цей факт свідчить про обізнаність позивача з підставами притягнення його до адміністративної відповідальності, що дозволяло повноцінно реалізувати право на звернення з відповідним позовом до суду у межах строку встановленого законодавством.

29. У цій категорії справ законодавець визначив строк в десять днів достатнім для того, щоб особа, яка вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи чи інтереси, визначилася, чи звертатиметься вона до суду з позовом за їх захистом.

30. Адміністративний позов подано позивачем подана засобами поштового зв'язку 08 січня 2025 року та зареєстровано 09 січня 2025 року, що підтверджується Хмельницької області, тобто позивач звернувся з пропуском строку звернення до суду.

31. Варто зауважити, що довідка ВЛК від 24 вересня 2025 року та консультативного висновку від 21 серпня 2024 року, а також довідка з травмпункту від 17 грудня 2024 року не свідчать про наявність поважних причин пропуску строку на оскарження постанови, адже 30 липня 2024 року позивача повідомлено про розгляд справи про адміністративне правопорушення 12 серпня 2024 року в приміщенні ІНФОРМАЦІЯ_1, що підтверджується власноручним підписом позивача.

32. У контексті спірних правовідносин варто зазначити, що законодавче обмеження строку оскарження судового рішення десятиденним строком з дня вручення постанови у справі про адміністративне правопорушення насамперед обумовлено специфікою спорів, що розглядаються в порядку адміністративного судочинства, а запровадження таких строків обумовлене досягненням юридичної визначеності у публічно-правових відносинах.

Аналогічна правова позиція міститься у постановях Верховного Суду від 05 жовтня 2023 року та від 30 жовтня 2025 року у справах №439/354/25 та №750/8462/22 відповідно.

33. Відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 13 грудня 2011 року №17-рп/2011 обмеження строку звернення до суду шляхом встановлення відповідних процесуальних строків, не впливає на зміст та обсяг конституційного права на судовий захист і доступ до правосуддя.

34. У справі ж, що розглядається, надані позивачем копії медичних документів, зокрема довідка ВЛК від 24 вересня 2025 року та консультативного висновку від 21 серпня 2024 року, а також довідка з травмпункту від 17 грудня 2024 року, не підтверджують наявності об'єктивних перешкод, які б позбавляли позивача можливості звернутися до суду у визначені частиною другою статті 286 КАС України строки.

35. Водночас позивач не надав доказів, які б свідчили, що у період з 02 серпня 2024 року до моменту звернення до суду він перебував у такому стані здоров'я, який дійсно унеможлилював своєчасне звернення до суду для захисту своїх прав.

36. Зважаючи на встановлені судами обставини справи, Верховний Суд погоджується з висновками судів першої та апеляційної інстанцій про наявність факту суттєвого пропуску встановленого законом десятиденного строку для звернення до адміністративного суду з позовом у цій категорії справ».

Детальніше з текстом постанови можна ознайомитися за покликанням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134699544>.

Ми дуже цінуємо ваш час, тому хочемо поінформувати про телеграм канал НААУ, на якому лише актуальні новини та заплановані заходи –

<https://t.me/InfoUNBA>

Також у вас є можливість першими дізнаватися про всі акредитовані навчальні заходи, цікаві статті колег та огляд правових позицій ВС за допомогою телеграм каналу Вищої школи адвокатури НААУ – <https://t.me/hsaorgua>

КОМІТЕТ НААУ З ПИТАНЬ ТРУДОВОГО ПРАВА

2026

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ДАЙДЖЕСТ
СУДОВОЇ ПРАКТИКИ
**З ПИТАНЬ МОБІЛІЗАЦІЇ,
ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ ТА БРОНЮВАННЯ**

ЗА ПЕРШИЙ КВАРТАЛ 2026 РОКУ